

LÄNSRÄTTEN
I SKÅNE LÄN

REMISSYTTRANDE
2005-09-01

Ju2005/5191/L2

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Vårdnad, boende, umgänge - Barnets bästa, föräldrarnas ansvar
(SOU 2005:43)

Sammanfattning

Länsrätten tillstyrker att utredningens förslag genomförs med undantag för förslaget att slopa medlingsinstitutet.

Allmänna synpunkter

Den tid som har stått länsrätten till buds har varit ganska kort och infallit till större delen under semesterperioden varför länsrätten har haft begränsade möjligheter att på djupet penetrera materialet. Länsrätten har vid sin granskning av betänkandet lagt tyngdpunkten på de delar som berör de allmänna förvaltningsdomstolarna medan övriga avsnitt har behandlats mer översiktligt. Länsrätten instämmer i utredningens förslag att verkställighetsprocessen skall föras över från de allmänna förvaltningsdomstolarna till de allmänna domstolarna då dessa mål i huvudsak har karaktären av civilprocess. Att samma domstol skall avgöra såväl frågan om vårdnad, boende och umgänge som frågan om verkställighet måste innebära att processerna inte blir lika långdragna som de många gånger är idag utan klart mer effektiva. Länsrätten ser det som en stor fördel att en och samma domstol har överblick över hela processen. Av samma skäl bedömer länsrätten utredningens förslag att domstolen i verkställighetsprocessen endast skall beakta sådana hinder mot verkställighet som tar sikte på själva genomförandet av verkställigheten så som positivt. Länsrätten har vidare i princip inget att erinra mot utredningens förslag med undantag för förslaget att slopa medlingsinstitutet i verkställighetsprocessen. Länsrätten framhåller nedan anförda synpunkter.

6. Umgänge

Av föreslagen lydelse till 6 kap. 15 c § FB framgår begreppet "umgängesstöd". Länsrätten instämmer att det är bra att ta bort begreppet "kontaktperson" för att undvika förväxling, men anser att det föreslagna begreppet "umgängesstöd" mer låter som en åtgärd än som en person varför detta inte är något bra begrepp. Länsrätten noterar vidare att möjligheterna till kontaktperson varierar kraftigt i olika kommuner. Många gånger uppstår problem i kontakten med socialnämnder eftersom alla har olika villkor för hur man förordnar kontaktperson. Länsrätten ifrågasätter därför om inte detta borde regleras, förslagsvis i SoL, så att det sker på ett mer enhetligt sätt.

8. Barnets rätt att komma till tals och påverka

Länsrätten instämmer i utredningens förslag att barnets "vilja" skall bytas ut mot barnets "inställning". Utredarna bedömer att domstolar och socialnämnder måste bli bättre på att

beakta barnets inställning. Länsrätten har inget att erinra emot denna bedömning men noterar att samtalet med barnet och tolkningen av barnets inställning måste ske med stor försiktighet. Barnen känner ofta en stor lojalitet med båda sina föräldrar och man får utgå ifrån att barnets önskan i de flesta fall är att få bo tillsammans med båda sina föräldrar. Strävan efter att beakta barnets inställning får inte medföra att barnet åläggs något ansvar i fråga om föräldrarnas konflikt. Det är föräldrarnas ansvar att komma överens för barnets bästa.

11.1.2 Medling i mål om vårdnad, boende och umgänge/12.2.4 Medlingsinstitutet

Länsrätten instämmer i utredningens förslag att medling, om det är påkallat, skall ske i själva vårdnadsålet. Länsrätten är dock kritisk till att ta bort medlingsinstitutet i verkställighetsprocessen. Eftersom det från vårdnadsdom till verkställighetsprocess kan ha passerat viss tid behöver inte den omständigheten att medlare har använts tidigare betyda att det inte kan finnas behov av att använda det igen. Detta kan vara sista möjligheten för föräldrarna att komma överens vilket alltid torde vara det bästa för barnet. Vidare finner vi att experten Bengt Almebäcks synpunkter är väl värda att beakta. Det kan dessutom noteras att det på länsrätten i Malmö har förekommit att man har använt sig av två medlare samtidigt, dvs. en för varje förälder. (Metoden benämns "Medling genom möte".) Detta har fallit mycket bra ut varför en öppning lagstiftningsvägen för möjligheten att förordna två medlare samtidigt vore önskvärt.

11.9 Domares kompetens

Länsrätten delar utredningens förslag om specialisering av domare som handlägger vårdnads mål och verkställighetsärenden. Inte minst med hänsyn till att barnets inställning skall beaktas i större omfattning är det av stor vikt att de domare som har till uppgift att bedöma barnets inställning har en djupare kunskap om barn och barns behov. Mer utbildning är alltid bra. Länsrätten noterar att jävssituationer kan uppstå vid mindre tingsrätter om endast en eller ett fåtal domare ansvarar för samtliga mål som berör vårdnad, boende och umgänge samt verkställighet härav.

12.5.1 Gemensamma frågeställningar

Utredningens förslag till 6 kap. 19 § FB innehåller bestämmelser i syfte att inte röja skyddade personuppgifter i två fall, snabbupplysningar och vårdnadsutredningar. För att inte röja uppgifter om vistelseort m.m. skall i sådana fall vissa av regeringen utsedda socialnämnder utföra uppgifterna. Detta är en god tanke, men problemet är mer generellt och kan förekomma i samtliga fall där socialnämnder agerar i ett mål enligt FB, dvs. även när socialnämnder exempelvis för talan i dessa mål. En sådan bestämmelse borde därför ges en mer generell utformning.

Länsrätten instämmer i utredningens förslag att de allmänna domstolarna bör medges en friare bedömning av huruvida det behövs muntlig förhandling i mål om verkställighet eller inte och konstaterar att det många gånger är onödigt med muntlig förhandling i dessa mål. Om någon part begär det, skall emellertid alltid muntlig förhandling hållas om det inte är uppenbart obehövligt.

Detta yttrande har beslutats av länsrätten på avdelning. Därvid har deltagit rådmannen Marianne Sturk, kammarrättsassessorn Ola Brändström och länsrättsfiskalen Viveka Berglund, föredragande.

Marianne Sturk

Viveka Berglund